

Міністерство культури та інформаційної політики України

*Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти*

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою

Державного науково-методичного
центру

змісту культурно-мистецької освіти

Протокол № 3

від «28» вересня 2021 р.

**Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«СЦЕНІЧНА ПРАКТИКА»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з театрального мистецтва початкового професійного спрямування,
клас театру**

**Київ
2021**

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Сценічна практика» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з театрального мистецтва початкового професійного спрямування, клас театру. Київ, 2021. 28 с.

Укладачі: **Дергач М. А.**, завідувачка театральним відділенням, викладач театральних дисциплін Запорізької дитячої музичної школи № 1, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, професор Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії, доцент, доктор педагогічних наук; **Кобзар О. В.**, голова циклової комісії режисури театралізованих заходів Ніжинського фахового коледжу культури і мистецтв імені Марії Заньковецької, спеціаліст вищої категорії; **Саган В. А.**, викладач циклової комісії акторської майстерності та режисури театральних заходів Одеського театально-художнього коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, заслужений працівник культури України, доцент; **Ткач О. Б.**, викладач театральних дисциплін, директор Комунального закладу позашкільної спеціалізованої освіти «Мистецька театральна школа м. Одеси», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Рецензенти: **Бельченко С. В.**, викладач Львівського фахового коледжу культури і мистецтв, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, голова методичного об'єднання викладачів театральних дисциплін мистецьких закладів Львівщини; **Сорочан Г. І.**, завідувач циклової комісії видовищно-театралізованих заходів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв ім. С. Воробкевича, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, «Відмінник освіти України».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Сценічна практика**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовими освітніми програмами середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з театрального мистецтва початкового професійного спрямування, клас театру (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 р. № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг та нормативні результати навчання учнів сценічному втіленню літературних і драматичних творів, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу. Нормативний зміст типової навчальної програми базується на театральні-виконавських традиціях і сучасному доробку театральні-педагогічної практики з підготовки акторів драматичного театру та досвіді естетичного виховання дітей засобами театрального мистецтва.

Типова навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з навчальної дисципліни «**Сценічне практика**». У робочій навчальній програмі, розробленій на основі цієї типової навчальної програми, викладач деталізує, конкретизує та адаптує нормативний зміст дисципліни, передбачений типовою навчальною програмою, відповідно до місцевих умов і потреб учня/учениці, визначає організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів з урахуванням індивідуального підходу. Також викладач може реалізувати власний алгоритм викладання шляхом перерозподілу нормативного змісту навчання та зміни послідовності викладення навчального матеріалу дисципліни за модулями, уточнення додаткових обсягів навчального матеріалу та результатів навчання понад визначених типовою навчальною програмою.

Мета вивчення дисципліни орієнтована на формування в учнів базових навичок гри на сцені, розвиток рівня театральні-виконавської майстерності, сценічної культури, залучення до театральної творчості взагалі, мотивації навчання на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти та подальшого здобуття мистецької освіти професійного спрямування в закладах фахової передвищої освіти за спеціальністю «Сценічне мистецтво».

Освітній процес з навчальної дисципліни «**Сценічна практика**» здійснюється у формі *навчальних занять (уроків), заходів поточного та підсумкового контролю*. Основною формою організації освітнього процесу може бути як груповий, так і індивідуальний урок. Планування розподілу співвідношення групових/індивідуальних занять здійснюється мистецькою школою самостійно в межах мінімального обсягу навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання (60/40% або 50/50% навчальних годин), залежно від умов фінансування мистецької школи та змісту навчального матеріалу дисципліни «Сценічна практика». Таке планування має

враховувати вимоги до навчальних результатів, визначених типовою навчальною програмою.

Навчання проводиться за *модулями*. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів після завершення опанування типової навчальної програми. Навчальна дисципліна «Сценічна практика» спрямована перш за все на формування практичних навичок роботи учнів на сцені, проте для усвідомленого опанування її змістом учням надаються елементарні теоретичні знання з розвитку акторської психофізики, роботи актора над роллю та у виставі, які мають інформативний характер. Тому в кожній темі навчальних модулів пропонується орієнтовний зміст теоретичної інформації та завдань щодо її практичного опанування, причому практика роботи на сцені має бути домінуючою. Спосіб передачі та обсяг теоретичної інформації обирається викладачем самостійно, відповідно до умов роботи закладу початкової мистецької освіти.

Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховано на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів – 35 тижнів на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми, що становить 70 год. на рік (2 год. на тиждень) протягом 5 років.

З метою реалізації індивідуального підходу до кожного/кожної учня/учениці та відповідно до принципів модульної системи навчання в робочій навчальній програмі *загальну кількість навчальних годин* рекомендовано розподіляти на розсуд викладача на: поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмінь учнів або збільшення часу на вивчення окремих модулів у зв'язку з індивідуальною потребою учня/учениці; повторення/закріплення пройденого матеріалу; репетиції та підготовку до контрольних заходів та/або публічних виступів; планування та проведення інших форм роботи (відвідування культурно-мистецьких заходів, пов'язаних зі змістом мистецької освіти тощо); відпрацювання нормативного змісту навчання через непередбачувані обставини (карантин, хвороба учня/учениці тощо).

Навчальний репертуар з навчальної дисципліни «Сценічна практика» формується викладачем самостійно з урахуванням індивідуальних здібностей та розвитку учнів.

Для моніторингу рівня навчальних досягнень учнів застосовуються форми **поточного** та **підсумкового** контролю.

Поточний контроль здійснюється: під час навчальних занять (поурочний контроль); за підсумками кожного модуля (модульний контроль). Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних уроків, переглядів, заліків, на яких учні демонструють набуті практичні вміння і навички спільної сценічної взаємодії. Конкретні форми поточного (поурочного, модульного) контролю визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі річного комплексного контрольного заходу, що включає результати навчання за всіма компонентами, передбаченими типовою освітньою програмою.

Наприкінці 5 року навчання проводиться **підсумковий контроль за результатами опанування типової навчальної програми у формі підсумкового публічного виступу (вистави)**. Відповідно до вимог типової освітньої програми у випусковій виставі учні оцінюються за такими освітніми компонентами: «Основи акторської майстерності», «Сценічна практика», «Основи сценічного руху», «Основи сценічної мови».

Програми підсумкового контролю укладають за принципом поступового опанування учнями літературно-драматичним матеріалом: 1 рік навчання – етюди на соціально-побутову тематику; 2 рік навчання – інсценування віршованих/прозових творів; 3 рік навчання – постановка народної/літературної казки, 4 рік навчання – постановка п'єси з підліткової драматургії, 5 рік навчання – постановка драматичного твору. Рекомендовано включати до програми зразки українського фольклору, твори українських поетів, письменників, драматургів або літературні твори іноземних авторів в перекладі українською мовою.

Оцінювання міри досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання шляхом виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою на кожному з етапів навчання.

Оцінювання має бути систематичним і послідовним, спрямованим на підтримку учнів в їхніх навчальних успіхах, розуміння ними власного прогресу навчання й формування бажання досягати навчальних результатів за типовою навчальною програмою; воно не передбачає порівняння з досягненнями інших учнів та не залежить від складності опанованого репертуару, темпу набуття компетентностей тощо. Оцінювання в процесі **підсумкового контролю** здійснюється за результатами опанування типової навчальної програми в повному обсязі та передбачає перевірку набутих фахових компетентностей за показниками, що відповідають нормативним результатам навчання, визначеним типовою навчальною програмою.

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік навчання. **Завдання:** сформулювати уявлення про театральне мистецтво як колективний вид творчості; розвинути елементи внутрішньої техніки актора в групових вправах; навчити активно вільно спільно взаємодіяти в групових етюдах.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 1. <i>Театр як мистецтво і діяльність</i></p>	<p>1. Ознайомлення з предметом «Сценічна практика». Ігри на знайомство, згуртування.</p> <p>2. Театр – як вид мистецтва. Театральний колектив. Сценічний простір. Рольові ігри на оволодіння сценічним простором.</p> <p>3. Театральна абетка. Рольові ігри на спільну взаємодію.</p> <p>4. Правила поведінки в театрі. Техніка безпеки роботи на сценічному майданчику. Сценічний етюд. Рольові ігри та етюди</p>	<p>6</p>	<p>1. Знає мету навчального предмета «Сценічна практика».</p> <p>Розуміє та вміє пояснити значення навчальної дисципліни у формуванні відповідальності кожного учасника колективу в досягненні спільного результату.</p> <p>Відчуває стійкий інтерес і прагнення опанувати спільну діяльність на сцені. Виявляє активність і бажання діяти в колективі.</p> <p>2. Знає функції і завдання театру. Визначає театральне мистецтво серед інших видів мистецтв. Розуміє значення театального мистецтва його особливості та унікальність. Володіє сценічним простором. Активно діє на сценічному майданчику в колективних формах роботи. Виявляє фантазію у виконанні ролей.</p> <p>3. Знає та використовує у творчому процесі основні театральні терміни. Знає, що таке театральний етюд. Вміє діяти в межах визначеної вчителем ролі в рольових іграх. Розуміє і виконує завдання ролі в спільній взаємодії з партнерами. Виявляє активність, фантазію, оригінальність у виконанні образу в рольових іграх.</p> <p>4. Знає правила поведінки в театрі. Знає та дотримується техніки безпеки в репетиційному</p>

	на сценічне спілкування.		<p>класі та на сценічному майданчику.</p> <p>Активно обговорює і пояснює правила роботи та взаємодії на уроках із сценічної практики.</p> <p>Знає, що таке сценічний етюд та визначає його структуру. Розуміє завдання ролі в сценічному етюді. Взаємодіє в межах сценічного етюду.</p> <p>У рольових іграх виявляє ініціативу, активно впливає на розвиток сюжету гри, у виконанні ролі виявляє фантазію та оригінальність.</p>
<p>Модуль 2. <i>Елементи внутрішньої техніки актора</i></p>	<p>1. М'язова свобода. Вправи, завдання, етюди на розвиток м'язової свободи.</p> <p>2. Увага. Вправи, завдання, етюди на розвиток акторської уваги.</p> <p>3. Пам'ять фізичних дій. Вправи, завдання, етюди на розвиток пам'яті фізичних дій.</p>	26	<p>1. Знає та пояснює, що таке м'язова свобода актора. Знає та контролює власну м'язову свободу. Виконує вправи на напруження та розслаблення окремих груп м'язів. Відчуває і демонструє м'язову свободу в етюдах.</p> <p>2. Знає, що таке акторська увага, визначає особливості прояву акторської уваги: три кола уваги. Виконує вправи на розвиток акторської уваги. Активно зосереджується на довільному об'єкті в межах сценічного простору. Знає і використовує в етюдах формулу сценічної уваги.</p> <p>3. Знає і пояснює, що таке пам'ять фізичних дій. Знає особливості прояву пам'яті фізичних дій та способи її тренування. Вміє за допомогою уяви відчувати предмети, з якими діє. Виконує вправи і етюди на фізичні дії з уявними предметами.</p>

	<p>4. Уява. Вправи, завдання, етюди на розвиток акторської уяви.</p> <p>5. Фантазія. Вправи, завдання, етюди на розвиток акторської фантазії.</p> <p>6. Сценічна віра. Вправи, завдання, етюди на розвиток сценічної віри.</p> <p>7. Ставлення до образу, предмета фантазії. Вправи, завдання, етюди на розвиток акторського ставлення до предметів і партнерів.</p>		<p>4. Знає і пояснює, що таке акторська уява та особливості її прояву. Визначає значення уяви у творчому процесі актора. Знає та демонструє способи тренування акторської уяви. Відтворює уявлені образи у вправах і етюдах.</p> <p>5. Знає про фантазію як форму творчого мислення актора. Вміє пояснити різниці між уявою і фантазією. Знає та демонструє способи тренування фантазії. «Внутрішньо програє» створені фантазією образи, дії. Відчуває свій уявлений образ як самого себе. Використовує вміння фантазувати в етюдах.</p> <p>6. Знає, що таке виправдання. Знає і демонструє способи розвитку сценічної віри, вміння відчувати вигадку як правду. Визначає мотив і ціль персонажа етюд. Використовує в етюдах способи виправдання.</p> <p>7. Знає і може пояснити, що таке ставлення до предметів, ставлення до місця дії. Визначає особливості прояву ставлення до предметів, місця дії. Знає і демонструє способи тренування ставлення до предмета, місця дії. Точно відтворює ставлення до предметів, місця дії в ході виконання вправ та етюдів.</p>
<p>Модуль 3. <i>Дія – матеріал акторського мистецтва</i></p>	<p>1. Логіка спільних дій. Вправи та завдання на спільні сценічні дії.</p>	38	<p>1. Знає визначення понять «дія», «сценічна дія», «спільна сценічна дія». Характеризує спільні дії на сцені. Виконує</p>

	<p>2. Робота з уявними предметами. Вправи, завдання, етюди на роботу з уявними предметами.</p> <p>3. Робота в запропонованих обставинах. Вправи, завдання, етюди на роботу в запропонованих обставинах.</p> <p>4. Спостереження та гра. Правила «оживлення» предметів, створення фантастичних образів. Правила створення етюдів на спостереження за тваринами. Вправи і завдання «оживлення предметів», створення образів із світу живої природи, казкових і фантастичних персонажів. Етюди на спостереження за тваринами.</p>	<p>вправи та завдання на спільні сценічні дії.</p> <p>2. Знає визначення поняття «уявний предмет», характеризує процес дії з уявними предметами. Виконує вправи, завдання і етюди на роботу з уявними предметами.</p> <p>3. Знає визначення поняття «запропоновані обставини», характеризує процес та пояснює правила дії в запропонованих обставинах, демонструє вміння діяти з уявними предметами.</p> <p>4. Знає і пояснює поняття «оживлення предметів»; правила «оживлення» предметів, створення фантастичних образів; пояснює як спостерігати за тваринами та створювати етюди на спостереження. Виконує вправи і завдання на «оживлення предметів», створення образу різних істот зі світу природи, казкових і фантастичних персонажів; етюди на спостереження за тваринами.</p>
Всього годин у навальному році:		70

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

- знає та аргументовано визначає особливості театрального мистецтва, його значення для культурного розвитку людини;
- застосовує уяву і фантазію, пам'ять фізичних дій, сценічну віру під час створення художнього образу в груповому етюді;
- точно відтворює логіку спільних дій, ставлення до образу/предмета фантазії, характерні ознаки/особливості та поведінку персонажа в груповому етюді;
- виконує спільні дії точно і чітко, працює активно, намагається бути ініціативним, проявляє індивідуальність.

Другий рік навчання. Завдання: сформувати знання про будову та облаштування театральної сцени, вміння вільно орієнтуватися на сценічному

майданчику в груповій роботі; навчити безсловесній та словесній взаємодії з партнерами в групових етюдах/інсценізаціях; формувати активність, задоволення від гри на сцені та взаємодії з партнерами в спільному творчому процесі.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Кількість годин	Результати навчання
Модуль 4. Театральна сцена і лаштунки	<p>1. Театральна сцена. Рольові ігри та вправи на розвиток акторської психофізики.</p> <p>2. Поведінка в театрі і на сцені. Вправи на розвиток акторської психофізики. Етюди на дії в запропонованих обставинах.</p>	2	<p>1. Знає та розказує про будову сцени, розташування та назви її частин, сценічних лаштунків. Активно долучається до рольових ігор, виявляючи фантазію та ініціативність. Знає і виконує вправи на розвиток акторської психофізики.</p> <p>2. Знає та пояснює правила поведінки в театрі, техніку безпеки в репетиційному класі та на сценічному майданчику. Демонструє початковий рівень володіння елементами внутрішньої психотехніки, виконання вправ та тренінгів. Виконує етюди на роботу в запропонованих обставинах.</p>
Модуль 5. Безсловесна взаємодія з партнером	<p>1. Емоційна пам'ять. Вправи та етюди на актуалізацію і використання у власній роботі образів емоційної пам'яті.</p> <p>2. Сценічне спілкування. Вправи та етюди на</p>	28	<p>1. Знає та пояснює поняття «емоція», «емоційна пам'ять». Пояснює різницю між емоціями та почуттями. Демонструє навички тренінгу з розвитку емоційно-вольової сфери. Під час виконання вправ викликає в пам'яті особисті враження, переживання, почуття і все, що з ними пов'язано. Демонструє в етюдах емоції та почуття з власного життєвого досвіду.</p> <p>2. Знає та пояснює термін «сценічне спілкування»,</p>

	<p>сценічне спілкування.</p> <p>3. Відчуття та увага на партнера. Вправи та етюди на відчуття партнера та зосередження уваги на його діях.</p> <p>4. Сприймання і реагування на дії партнера. Вправи та етюди на сприймання та реагування на партнера.</p>		<p>правила, способи (словесне, фізичне) та прийоми («сценічне випромінювання»).</p> <p>3. сценічного спілкування. Демонструє засоби і прийоми спілкування у вправах та етюдах.</p> <p>4. Знає і пояснює акторську техніку відчуття партнера по спілкуванню і зосередження уваги на ньому. Демонструє у вправах вміння зацікавитись партнерами, «бачити» і «чути» один одного, активно діяти та протидіяти партнерові.</p> <p>5. Знає і пояснює акторську техніку сприймання партнера та реагування на його дії. В роботі над вправами та етюдами аналізує свої дії, дії партнерів, отримані результати використовує у виконанні завдання ролі та втілення образу.</p>
<p>Модуль 6. Словесна взаємодія з партнером</p>	<p>1. Мотивація як основа дій людини. Формула вчинку. Аналіз вчинків героїв літературних творів. Етюди на літературній основі на мотивацію персонажів.</p> <p>2. Народження слова з фізичної дії. Аналіз вчинків героїв літературних творів. Етюди на літературній основі на словесну і фізичну дію.</p>	36	<p>1. Знає та пояснює зміст понять «мотивація», «мотивація актора», «мотивація персонажа». Пояснює зв'язок між складовими формули вчинку (ВЧИНОК = Інтерес+Мотив+Дія). Аналізує вчинки літературних героїв. Демонструє логічні, вмотивовані, точні, послідовні дії персонажа в етюдах.</p> <p>2. Знає і пояснює, яким чином відбувається зв'язок між фізичною дією і словом. Аналізує зв'язок між фізичною дією і словом у вчинках</p>

	<p>3. Вплив на партнера словом. Аналіз словесної взаємодії героїв у творах мистецтва. Етюди на літературній основі на словесну взаємодію партнерів.</p> <p>4. Темпоритм дії. Етюди на літературній основі на зміну темпоритму.</p>	<p>літературних героїв. Розуміє та наводить приклади із власного досвіду або літературних творів того, як дія фізична є основою дії словесної. У вправах демонструє навички діяти за допомогою слів. В етюдах на літературній основі демонструє вміння словесної взаємодії з партнером.</p> <p>3. Знає і пояснює способи і правила впливу словом на партнера. Аналізує словесну взаємодію героїв літературних творів, вистав, кіно. Демонструє у вправах вербальні і невербальні способи реагування на словесний вплив партнера. Демонструє в етюдах на основі літературних творів органічне спілкування, словесну дію під час виконання ролі.</p> <p>4. Знає і пояснює зміст понять «темп», «ритм», «темпоритм», «театральний темпоритм». Визначає значення темпоритму в театрі та музиці. Аналізує і пояснює темпоритмічні та емоційно-поведінкові зміни в поведінці героїв літературних творів, вистав, кіно. Визначає їх значення для розвитку сюжету, розгортання дії. Демонструє у вправах темпоритмічні та емоційно-поведінкові зміни та вміння рухати дію етюду на літературній основі через темпоритмічні та емоційно-поведінкові зміни в</p>
--	--	--

	<p>5. Внутрішній монолог в партнерській взаємодії. Аналіз сцен з елементами внутрішнього монологу на зразках творів мистецтва. Етюди на літературній основі з елементами внутрішнього монологу у взаємодії з партнером.</p> <p>6. «Внутрішнє бачення» у акторській взаємодії. Вправи і завдання на створення «кінострічки бачення» і передачі партнеру. Етюди на літературній основі на «внутрішнє бачення» в акторській взаємодії.</p> <p>7. Спілкування в умовах «виправданого мовчання». Вправи і завдання на створення ситуацій «виправданого мовчання». Етюди на літературній</p>	<p>поведінці свого персонажа.</p> <p>5. Пояснює зміст понять «монолог», «внутрішній монолог». Знає і розкриває правила акторського існування, способи і логіку реагування на партнера в умовах внутрішнього монологу. Аналізує сцени з елементами внутрішнього монологу партнерів у відеозаписах вистав, кінофрагментах. Демонструє в етюдах на літературній основі вміння створити внутрішній монолог, залежно від думки, почуттів, відношення, характеру певного персонажа.</p> <p>6. Знає і розкриває поняття «кінострічка бачення». Пояснює технологію розвитку «внутрішнього бачення» і передачі партнеру. Вміє створювати «кінострічку бачень» і передавати її партнеру. У вправах демонструє вміння створювати «кінострічку бачення», «зриму мову» і «мову подумки». Демонструє в етюдах на літературній основі навички «внутрішнього зору» того, про що думає, безперервного «внутрішнього бачення» і вміння передачі його партнеру.</p> <p>7. Знає та розкриває зміст поняття «виправдане мовчання». Пояснює правила спілкування партнерів в умовах «виправданого мовчання». Демонструє у вправах навички керування увагою</p>
--	--	---

	основі на «виправдане мовчання».		та уявою в умовах «виправданого мовчання». Демонструє в етюдах вміння діяти в умовах «виправданого мовчання».
	8. Сценічна атмосфера та її зміни. Вправи і завдання на створення ситуацій зміни сценічної атмосфери. Етюди на літературній основі зі зміною сценічної атмосфери.		8. Знає та розкриває зміст поняття «сценічна атмосфера». Розкриває характерні ознаки сценічної атмосфери Пояснює роль «сценічної атмосфери» у творчому процесі. Відтворює задану «атмосферу» під час виконання групових вправ. Створює та утримує сценічну атмосферу в етюді на літературній основі.
Всього годин у навчальному році:		70	

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

- вільно орієнтується і діє в сценічному просторі;
- демонструє під час виконання ролі в групових етюдах/інсценізаціях набуті знання та вміння створювати «кінострічку бачення» та передачі її партнеру, діяти в умовах виправданого мовчання та словесної взаємодії з партнерами, відчуваючи партнерів, зосереджуючись на них, сприймаючи їх дії та і реагуючи на них;
- демонструє темпоритмічні та емоційно-поведінкові зміни персонажа з метою розвитку дії, вміння створювати та утримувати сценічну атмосферу в групових етюдах/інсценізаціях;
- працює на сценічному майданчику активно, із азартом, завдання виконує точно і чітко, виявляє ініціативу і оригінальність.

Третій рік навчання. Завдання: ознайомити з ознаками літературного твору, навчити визначати та аналізувати композиційну будову казки; сформувані знання та практичні навички створення характеру персонажа на матеріалі казки; навчити створювати характерний образ відповідно до завдання ролі, логічно послідовно діяти відповідно до особливостей взаємодії героїв драматичного твору; розвивати акторську сценічну активність, сміливість, оригінальність, вміння працювати в ансамблі.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Кількість годин	Результати навчання
Модуль 7. Правила роботи на сцені	1. Поводження в театрі і на сцені. Вправи на розвиток акторської психофізики. Етюди на	1	1. Знає та розкриває правила поведінки у театрі, техніку безпеки роботи в репетиційному класі та на сценічному

	літературній основі.		майданчику. Знає і виконує вправи на розвиток психофізики актора. Створює і виконує груповий етюд на літературній основі.
Модуль 8. <i>Літературний твір – основа театрального мистецтва</i>	1. Ознаки літературного твору. Вправи на розвиток акторської психофізики. Етюди на літературній основі. 2. Сюжет та композиція літературного твору. Аналіз елементів будови літературного твору. Етюди на літературній основі.	5	1. Знає та характеризує поняття «стиль», «жанр», «фабула», «сюжет», «композиція» літературного твору. Аналізує літературний твір з метою визначення його тематики, жанру, ідеї, стильових особливостей автора. Активно виконує вправи на розвиток психофізики актора. Бере участь у розробці та виконанні групових етюдів на літературній основі. 2. Знає та характеризує елементи побудови літературних творів: фабула, сюжет, конфлікт, композиція. Аналізує літературний твір відповідно до його композиційної побудови. Визначає головні події та завдання твору (або його епізоду), його фабулу і сюжет, головний конфлікт, різновид та форму існування конфлікту. Розробляє і виконує етюди на літературній основі.
Модуль 9. <i>Характерність казкових персонажів</i>	1. Характер і характерність. «Зерно» образу. Етюди на «побутову» органіку. Завдання на пошук «зерна образу». 2. Зовнішня характерність казкових персонажів. Етюди-	26	1. Знає та визначає відмінність понять «характер» і «характерність». Визначає зміст поняття «зерно» образу. Аналізує літературні образи та знаходить їх характерність. Знаходить «зерно образу» у творчому пошуку створення сценічного образу. Спостерігає за оточуючими людьми і виявляє їх характерність, «побутову» органіку. Виконує етюди на «життєподібне» сценічне існування («побутова» органіка). 2. Знає і розкриває зміст понять «зовнішня характерність», «внутрішня характерність»,

	<p>фантазування на зовнішню характерність казкових персонажів.</p> <p>3. Клоунада як «гранична» органіка «позапобутового» ігрового існування персонажа. Етюди на використання елементів клоунади.</p>		<p>характеризує їх особливості та ознаки.</p> <p>Створює в етюдах характер персонажа та відображає його характерні риси в пластиці, ході, манерах, манері розмови/співу. Застосовує навички створення зовнішньої та внутрішньої характерності під час створення образу у виставі.</p> <p>3. Знає та визначає особливості клоунади та способи її існування. Аналізує казкові персонажі та знаходить елементи клоунади в образах. Уводить елементи клоунади в образ, який виконує в етюдах на основі казкових сюжетів, епізодів казки.</p>
<p>Модуль 10. Робота на літературній основі (жанр – казка)</p>	<p>1. Аналіз літературного твору (казка). Робота над казкою.</p> <p>2. Епізоди та акторські задачі в казці. Конфлікт і подія в казці. Робота над казкою.</p>	<p>18</p>	<p>1. Розкриває правила та етапи аналізу літературного твору (казка). Аналізує та пояснює логіку дій персонажів казки. Виконує етюди на основі обраної казки, відчуваючи сценічний простір.</p> <p>2. Знає та надає визначення поняття «акторська задача». Визначає акторську задачу на прикладі обраного персонажа казки. Реалізовує акторську задачу в роботі над образом. Знає і визначає поняття «конфлікт» і «подія». Характеризує конфлікт як рушійну силу, що визначає розвиток подій. Характеризує форми існування конфлікту, різновиди конфлікту. Визначає головний конфлікт, головну подію як факт, обставину, пригоду, що спонукає героїв до дії, породжує їх вчинки. Визначає головні події в запропонованій літературній казці, характеризує їх відповідно до завдання твору, здійснює «дієвий аналіз» літературної казки.</p>

	<p>3. Логіка дій героїв літературного твору. Робота над казкою: аналіз та визначення дій літературних героїв казки.</p> <p>4. Характер ролі. Робота над казкою: визначення та пошуки втілення характеру ролей у казці, що розробляється.</p> <p>5. Особливості взаємодії героїв на сцені. Робота над казкою: взаємодія персонажів в сценічному просторі казки-вистави.</p>		<p>3. Знає та розкриває зміст поняття «логіка дій» персонажа. Знає та пояснює правила визначення логіки дій літературного героя. Виявляє конфлікт, ланцюг подій та пояснює логіку дій героїв літературної казки. Здійснює дієвий аналіз літературної казки щодо свого персонажа. Підбирає дії свого персонажа відповідно до подій та виконує їх в логічній послідовності.</p> <p>4. Знає та визначає поняття «характер ролі». Знає та розкриває правила визначення та втілення характеру ролі. Визначає характер власної ролі та засоби виразності, які необхідні для її втілення. Відрізняє органічну поведінку, характер від характерності.</p> <p>5. Знає і розкриває правила та особливості взаємодії героїв на сцені. Аргументовано пояснює значення взаємодії героїв для спільної роботи над літературним твором. Взаємодіє з партнерами під час роботи над казкою.</p>
<p>Модуль 11. Сценічне втілення казки</p>	<p>1. Мізансценування. Робота над казкою: опанування сценічним простором.</p> <p>2. Вистава як єдиний складний організм. Підготовка вистави до показу.</p>	<p>20</p>	<p>1. Знає і визначає поняття «мізансцена», «мізансценування», характеризує види мізансцен. Бере участь в побудові мізансцен та подальшій взаємодії з партнерами в них, працює в ансамблі. Демонструє навички і вміння опанування сценічним простором у ході підготовки казки-вистави.</p> <p>2. Знає і пояснює правила роботи під час показу вистави. Демонструє знання і уміння виконавської майстерності в репетиційній роботі над казкою: тримає темпоритм вистави, є частиною</p>

		акторського ансамблю. Демонструє набуті навички в роботі над сценічним образом: використовує у виконанні ролі зовнішню характерність казкового образу (створення характеру персонажа та його характерних рис у пластиці, ході, манерах).
Всього годин у навчальному році:		70

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

- знає та визначає характерність сценічних образів, створює характер свого персонажа в груповій роботі, у виконанні образу використовує зовнішню характерність, вводить (за умови необхідності) елементи клоунади в образи, що виконуються;
- виконує в логічній послідовності дії образу відповідно до акторської задачі, подій, характеру ролі в розроблених мізансценах;
- тримає темпоритм ролі і вистави, створює акторський ансамбль;
- працює на сценічному майданчику завзято, виявляє стійку активність, ініціативність і своєрідність.

Четвертий рік навчання. Завдання: надати знання про особливості драматичного твору, правила аналізу сценічних художніх образів та сформувати навички дієвого аналізу п'єси та її персонажів; сформувати початкові вміння практичної роботи над роллю та сценічним образом; навчити основам сценічного втілення літературно-драматичних творів; розвивати сценічну свободу та акторські здібності.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Кількість годин	Результати навчання
Модуль 12. Основи театраль-ного мистецтва	1. Поведінка в театрі і на сцені. Етюди-імпровізації на задану побутову тему. 2. Драматургія – основа театрального мистецтва. Етюди-імпровізації на літературні сюжети.	3	1. Знає та пояснює правила поведінки в театрі, правила техніки безпеки в репетиційному класі та на сценічному майданчику. Активно взаємодіє з партнерами та виконує вправи на розвиток акторської психофізики. Імпровізує в етюдах на задані теми. 2. Знає та розкриває особливості драматичного твору. Доцільно, активно, спільно з іншими учасниками взаємодіє в ході виконання вправ та етюдів. Фантазує та демонструє органічність, логіку дії в етюдах-імпровізаціях. 3.

<p>Модуль 13. <i>Робота над драматичним матеріалом (підліткова драматургія)</i></p>	<p>1. Вибір п'єси (підліткова драматургія) та її дієвий аналіз. Етюди на матеріалі підліткової драматургії.</p> <p>2. Сценічні художні образи.</p> <p>3. Читання п'єси за ролями.</p>	<p>29</p>	<p>1. Знає та описує етапи роботи над ідейно-тематичним аналізом твору. Активно включається в процес вибору п'єси, висловлює і аргументує власну думку. Визначає подієвий ряд п'єси, конфлікт, тему, ідею, надзавдання та наскрізну лінію. Вільно імпровізує в етюдах на сюжети з підліткової драматургії.</p> <p>2. Знає та описує правила аналізу сценічних художніх образів. Знає та пояснює способи створення сценічного художнього образу. Визначає мотив дії персонажів, конфлікт. Демонструє аналітичні навички в роботі над сценічним образом, визначенням зовнішньої характерності образу, аргументуючи свою думку.</p> <p>3. Знає і обґрунтовує важливість етапу «читання п'єси за ролями». Відрізняє «меседж» автора та режисерський задум та пояснює цю відмінність. Демонструє влучне, точне читання п'єси за ролями та пропонує своє бачення читання окремих епізодів.</p>
<p>Модуль 14. <i>Робота над роллю</i></p>	<p>1. Дієвий аналіз ролі. Практична робота над вирішенням акторських завдань.</p> <p>2. «Сценічна правда» та «сценічна віра» як елемент дії. Практична робота над формуванням «сценічної віри».</p>	<p>4</p>	<p>1. Знає та описує етапи роботи над роллю. Визначає «зерно ролі» що отримана, перспективу, сценічну дію персонажа. Виконує дієвий аналіз ролі, пропонує варіанти вирішення акторських завдань ролі. Втілює варіанти вирішення акторських завдань у роботі над образом.</p> <p>2. Знає та визначає зміст понять «сценічна правда», «сценічна дія», «сценічна віра». Визначає та описує чинники, що зумовлюють формування сценічної правди, сценічної віри. Демонструє в практичній роботі вірне існування на сцені, логіку дій та вчинків персонажа як результат сценічної віри.</p>
<p>Модуль 15. <i>Робота над</i></p>	<p>1. Мотиваційний і емоційний тон образу.</p>	<p>16</p>	<p>1. Знає і пояснює зміст понять «мотиваційний і емоційний тон</p>

<p><i>образом</i></p>	<p>Практична робота над мотиваційно-емоційним тоном образів.</p> <p>2. Пластичні особливості образу. Практична робота над пластичною виразністю образів.</p> <p>3. Мовні особливості образу. Практична робота над мовними особливостями образів.</p> <p>4. Особливості взаємодії персонажа з іншими героями вистави. Практична робота над пристосуваннями на матеріалі обраної п'єси.</p>		<p>образу». Визначає мотивацію персонажа та обирає відповідний емоційний тон. Визначає завдання і надзавдання ролі. Демонструє в практичній роботі вірний пошук мотивації дії через вчинки, сценічну дію.</p> <p>2. Знає та описує правила пошуку пластичних особливостей образу. Визначає пластичні особливості образу персонажа п'єси. Демонструє пластичну виразність образу в процесі пошуку зовнішньої характерності образу в роботі над драматичним матеріалом.</p> <p>3. Знає та розкриває поняття «мовні особливості образу». Аналізує особливості мовлення персонажа вистави та визначає засоби їх втілення в сценічному образі. Демонструє власні мовленнєві ресурси та використовує їх у створенні сценічного образу.</p> <p>4. Знає та описує правила взаємодії персонажів у сценічному просторі вистави. Аналізує особливості взаємодії персонажів у п'єсі та визначає способи прилаштувань. Знаходить правильні пристосування до партнерів, органічно діє в запропонованих обставинах. Демонструє зміну темпоритму поведінки персонажа при зміні запропонованих обставин.</p>
<p>Модуль 16. Сценічне втілення п'єси (уривку з п'єси)</p>	<p>1. Художні засоби. Атмосфера вистави. Практична робота над атмосферою вистави.</p>	<p>18</p>	<p>1. Знає та характеризує художні засоби театрального мистецтва, розуміє та пояснює термін «атмосфера вистави». Аналізує атмосферу вистави, над якою працює група. Створює атмосферу окремого епізоду вистави, використовуючи художні засоби. Демонструє власне оригінальне бачення в створенні атмосфери вистави.</p>

	<p>2. Темпоритм та цілісність вистави. Практична робота над темпоритмом дій персонажів та цілісністю епізодів вистави.</p> <p>3. Випуск і показ вистави.</p>		<p>2. Знає та розкриває зміст понять «темпоритм вистави», «цілісність вистави». Визначає їх значення для творчого процесу. Під час практичної роботи над драматичним матеріалом дотримується логіки дії, виразності, цілісності вистави. Демонструє вірний темпоритм власного персонажа як важливий елемент творчого процесу цілісності вистави.</p> <p>3. Знає та описує правила поведінки учнів під час показу вистави. Створює художню атмосферу засобами виразності, логіку дії персонажа протягом вистави. Демонструє пластичну виразність, зовнішню характерність, мовленнєві особливості образу, дотримується темпоритму персонажа.</p>
Всього годин у навчальному році:		70	

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

- точно відтворює пластичну виразність, зовнішню характерність, мовленнєві особливості персонажа, змінює темпоритм його поведінки відповідно до змін запропонованих обставин;
- використовує правильні пристосування, органічно діє в запропонованих обставинах у процесі сценічної взаємодії з партнерами;
- створює атмосферу в окремих епізодах вистави;
- виявляє власну оригінальність, індивідуальність, сценічну свободу в передачі образу під час спільної взаємодії у виставі.

П'ятий рік навчання. Завдання: дати знання про театральні професії та їх значення для створення вистави; поглибити знання про роботу над роллю та сценічним образом; дати знання та сформувати навички безперервної дії персонажа в сценічному просторі вистави; навчити діяти згуртовано, як одне ціле в ході створення і показу вистави.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Кількість годин	Результати навчання
Модуль 17. Колективна сутність театрального мистецтва	1. Поведінка в театрі і на сцені. Етюди-імпровізації на задані теми.	3	1. Знає та описує правила поведінки в театрі, правила техніки безпеки під час роботи в репетиційному класі та на сценічному майданчику. Вірно і логічно взаємодіє з партнерами в етюдах-імпровізаціях. Вільно діє в

	2. Театральні професії. Вправи та етюди на розвиток психофізики акторів.		сценічному просторі. Демонструє в етюдах на імпровізацію фантазію, варіативність, логіку дії. 2. Знає та описує функції театральних професій (драматург, актор, режисер, сценограф, композитор, балетмейстер та інші). Розказує про значення сценографії, музичного рішення для вистави та втілення режисерського задуму. Виконує вільно сценічні вправи і етюди на розвиток акторської психофізики.
Модуль 18. <i>Робота над драматичним матеріалом</i>	1. Вибір п'єси та її дієвий аналіз. 2. Режисерський задум та шляхи його втілення.	6	1. Знає та розкриває правила проведення дієвого аналізу п'єси, етапи підготовки вистави від «застольного періоду» до прем'єри. Робить ідейно-тематичний аналіз п'єси. Визначає основний конфлікт твору, подієвий ряд, сюжетну лінію. Активно долучається до процесу вибору п'єси, висловлює власну думку, аргументує свій вибір. Висловлює власне бачення майбутньої вистави або окремого епізоду через дієвий аналіз твору. 2. Знає та пояснює що таке «режисерський задум». Вміє аналізувати п'єсу. Висловлює власне бачення режисерського задуму окремого епізоду п'єси. Активно долучається до процесу обговорення п'єси та способу її втілення.
Модуль 19. <i>Робота над роллю</i>	1. Дієвий аналіз ролі. Практична робота над ролями на основі обраного драматичного матеріалу.	4	1. Знає та описує правила дієвого аналізу ролі, активно застосовує знання у творчому процесі роботи над роллю. Визначає наскрізну дію та надзавдання ролі, конфлікт та способи реагування в конфліктних ситуаціях. Створює біографію персонажа. Демонструє способи втілення своєї ролі через дію. Визначає контрдію.
Модуль 20. <i>Підготовка до створення образу</i>	1. Зміна подій – зміна відношення. Практична робота над епізодами вистави зі зміною подій.	18	1. Знає та пояснює зміст понять «відношення» в сценічному просторі, визначає значення змін подій для розвитку дії вистави. Органічно діє в момент зміни

	<p>2. Пристосування. Практична робота над пристосуваннями.</p> <p>3. Імпровізація.</p>		<p>«відношення» до предмета, місця дії та ін. У практичній роботі вірно оцінює факти зміни події, лінії поведінки партнера.</p> <p>2. Знає та пояснює що таке «пристосування», характеризує види пристосувань. Вибудовує взаємодію з партнерами, використовуючи пристосування. Демонструє різні види пристосування в роботі з партнерами, логіку дії відповідно сюжету обраного драматичного матеріалу.</p> <p>3. Знає та пояснює що таке «імпровізація», визначає її роль в роботі актора. Імпровізує на тему обраного літературного матеріалу, демонструючи логіку та точність поведінки, варіативність, гнучкість, сценічну дію та подієвий ряд.</p>
<p>Модуль 21. Створення сценічного образу</p>	<p>1. Драматургічний матеріал як основа для вибору логіки поведінки (дії) персонажа. Практична робота над пошуком виразності персонажів драматичного матеріалу.</p> <p>2. Конфлікт як основна умови сценічної виразності. Практична робота над образами в епізодах драматичного матеріалу з конфліктними ситуаціями.</p> <p>3. Сюжет і його розвиток. Практична робота над дією персонажів у просторі сюжету драматичного матеріалу.</p>	16	<p>1. Знає та пояснює що таке «логіка поведінки персонажа», «зерно ролі». Створює сценічний образ. Аналізує логіку поведінки персонажа. Визначає завдання та надзавдання персонажа. Демонструє пластичні та голосові засоби виразності в роботі над образом.</p> <p>2. Знає та пояснює що таке «конфлікт», «сценічна виразність». Визначає роль конфлікту у виставі. Вірно реагує в сценічних конфліктах. Використовує фізичну, емоційну, мовну виразність для створення органічної поведінки в сценічному конфлікті. Демонструє пристосування, виразні засоби в процесі протікання сценічного конфлікту.</p> <p>3. Знає та пояснює що таке «сюжет», визначає та описує способи розвитку сюжету. Створює образ. Визначає мовні і пластичні засоби виразності образу, варіанти їх зміни протягом</p>

	<p>4. Атмосфера та темпоритм ролі. Практична робота над атмосферою та темпоритмом ролей на матеріалі обраного драматичного твору.</p>		<p>всієї сценічної дії. Аналізує власні ресурси, знаходить і фіксує необхідні для втілення образу психофізичні стани. Демонструє безперервність дії персонажа в сценічному просторі, характерність та зовнішню виразність образу.</p> <p>4. Знає і пояснює що таке «атмосфера ролі», «темпоритм ролі». Характеризує атмосферу ролі. Використовує власні психофізичні якості, знайдену характерність, відношення до інших персонажів. Демонструє власне створену атмосферу ролі конкретного персонажа та дотримується темпоритму ролі в окремому епізоді вистави.</p>
<p>Модуль 22. Робота над виставою</p>	<p>1. Атмосфера та темпоритм вистави. Практична робота над темпоритмом і атмосферою вистави.</p> <p>2. Музичне оформлення вистави. Робота над виставою з використанням музичного ряду.</p> <p>3. Світлова та звукова партитура вистави. Практична робота над</p>	23	<p>1. Знає і пояснює що таке «атмосфера вистави», «темпоритм вистави». Характеризує чинники, що впливають на зміни темпоритму у виставі. Визначає характерні ознаки атмосфери вистави. Демонструє в роботі над окремим епізодом вистави зміну темпоритму та засоби, які створюють необхідну атмосферу, задану режисером.</p> <p>2. Визначає значення музичного оформлення в процесі втілення творчого задуму режисера. Орієнтується в сучасних композиторах та нових музичних, звуко-шумових рішеннях вистави. Пропонує власне бачення звукоряду вистави. Демонструє елементарні навички звукооператора. Відчуває та характеризує звуковий тон вистави та відповідно йому визначає способи існування і дії в сценічному просторі. Проявляє себе як частина одного творчого колективу.</p> <p>3. Знає та пояснює значення світлового і звукового оформлення для вирішення</p>

	<p>виставою в умовах використання світла і звуку.</p> <p>4. Декоративно-художнє оформлення вистави. Робота над виставою з використанням декорації, костюмів.</p> <p>5. Цілісність вистави. Практична робота над цілісністю вистави.</p> <p>6. Генеральна репетиція. Прогін. Випуск вистави.</p>	<p>творчого задуму режисера. Аналізує звукову та світлову «партитури вистави». Пропонує власне рішення окремих епізодів вистави з використанням світло- та звукоапаратури. Демонструє елементарні навички світло- та звукооператора. Виконує постановочні завдання в процесі підготовки вистави.</p> <p>4. Знає і пояснює значення декоративно-художнього оформлення вистави. Визначає єдиний стиль вистави відповідно до режисерського задуму афіши та запрошення, костюмів і елементів декорації. Висловлює власне бачення фактури, елементів декорації вистави, костюмів. Аргументує свої пропозиції.</p> <p>5. Знає та пояснює на прикладах що таке «цілісність вистави». Визначає характерні ознаки цілісної вистави. Розуміє та пояснює сутність театрального мистецтва. Демонструє в процесі роботи над виставою цілісність, логіку та перспективу образу, епізоду, вистави.</p> <p>6. Знає та розповідає правила підготовки до випуску вистави та її публічного показу. Розуміє та вміє пояснити що таке «генеральна репетиція», «прогін». Зберігає сценічну витримку, використовує всі напрацювання для виконання образу, співпраці з партнерами в ансамблі. Демонструє протягом вистави цілісність образу, вірний темпоритм.</p>
Всього годин у навчальному році:		70

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

– знає та демонструє елементарні навички роботи зі світлом і звуком під час підготовки і показу вистави;

- під час виконання ролі демонструє сценічну віру, уяву та фантазію, точно відтворює пластичну виразність, зовнішню характерність, мовленнєві особливості персонажа, аргументує свій спосіб розробки образу;
- під час роботи з партнерами точно застосовує обрані пристосування та способи сценічного спілкування, аргументує свою взаємодію з партнерами;
- протягом вистави дотримується відповідного темпоритму та атмосфери, у разі потреби імпровізує.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бажанова Р. К. Феномен артистизма и его театральные разновидности. *Обсерватория культуры*. 2010. №4. С. 42–49.
2. Гиппиус С. В. Актерский тренинг. Гимнастика чувств. Москва : Планета музыки, 2001. 304 с.
3. Добровольська С. В. Словник театральних термінів з дисципліни «Майстерність актора» для закладів вищої освіти культури і мистецтв. Дніпро : ОКВНЗ «Дніпропетровський театрально-художній коледж», 2019. 33 с.
4. Жабровец М. В. Тренинг фантазии и воображения: методическое пособие. Тюмень: РИЦ ТГАКИ, 2008. 76 с.
5. Кипнис М. Актерский тренинг. Драма. Импровизация. Дилемма. Мастер-класс. Учебное пособие для СПО. Москва : Планета музыки, 2012. 320 с.
6. Кнебель М. О. О действенном анализе пьесы и роли. Москва : Искусство, 1982. 119 с. URL: <http://teatr-lib.ru/Library/Knebel/Analis/> (дата звернення: 18.08.2021).
7. Книжка на сцені : збірник п'єс за мотивами книжок українських авторів. Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. 304 с.
8. Коротенко Г. В. Формування практичних навичок з акторської майстерності у гуртківців в процесі занять театральною діяльністю. Методичні рекомендації. Кам'янець-Подільськ, 2013. 40 с.
9. Кутьмин С. П. Характер и характерность: учебно-методическое пособие. Тюмень : ТГИИК, 2004. 83 с.
10. Райан П. Актерский тренинг искусства быть смешным и мастерства импровизации / пер. с англ. Москва : АСТ, 2010. 320 с.
11. Саган В. А. Акторський тренінг – основа розвитку творчої особистості (дидактика і методика): навч. посібник для студ. виш. навч. закл. культури і мистецтв. Луганськ : Вид-во ЛДШКМ, 2014. 184 с.
12. Сорокин В. Н., Сорокина Л. Я. Мизансцена – как пластическое выражение сути драматургического материала. *Искусство и образование*. 2010. 1 (63). С. 19–27.
13. Станиславский К. С. Работа актера над собой в творческом процессе, Москва : Искусство, 1989. 356 с.
14. Чурилова Е. Г. Методика и организация театральной деятельности дошкольников и младших школьников. Москва : Просвещение, 2003. 106 с.

Інформаційні джерела:

1. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. URL: <http://visnyk.knutkt.com.ua/vipusk1.html> / (дата звернення: 18.08.2021).
2. Бібліотека Харківської державної академії культури. URL: <http://lib-hdak.in.ua> / (дата звернення: 18.08.2021).
3. Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв. URL: <http://lib.knukim.edu.ua> / (дата звернення: 18.08.2021).

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
РІВНЯ ДОСЯГНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Рівні компетенції	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Початковий	1 – 3	Під час виконання завдання відповідного року навчання учень/учениця робить помилки і не помічає їх. У спільному творчому процесі майже не використовує навички акторської техніки, передбачені певним роком навчання, що порушує спільну дію. На сцені працює мляво, без азарту, виявляє ознаки страху сцени.
Середній	4 – 6	Під час виконання завдання відповідного року навчання учень/учениця робить помилки, але намагається їх виправити. У спільному творчому процесі використовує досить слабкі навички акторської техніки, передбачені певним роком навчання, що може незначним чином порушувати спільну дію. У спільній роботі виявляє незначну впевненість, нестійке бажання перебувати на сцені.
Достатній	7 – 9	Завдання відповідного року навчання учень/учениця виконує з незначними похибками, які в цілому не знижують загальне позитивне враження від роботи. У спільному творчому процесі використовує навички акторської техніки, передбачені певним роком навчання, які формуються, але не порушують спільну дію. У спільній роботі виявляє виразність, впевненість, азарт, за потреби може імпровізувати.
Високий	10 – 12	Усі завдання відповідного року навчання учень/учениця виконує в повному обсязі, у спільному творчому процесі демонструє стійкі навички акторської техніки, які передбачені певним роком навчання, виявляє оригінальність, виразність, працює сміливо із азартом, допомагає партнерам, за потреби впевнено імпровізує.